

Školska knjižnica kao mjesto poticanja i očuvanja (zavičajne) tradicije i kulture

Nensi Čargonja Košuta, prof. i dipl. bibl.

OŠ "Srdoči", Rijeka

knjiznica.ossrdoci@gmail.com

Ciljevi i zadaće školske knjižnice su precizno naznačeni u temeljnim dokumentima knjižničarske struke poput UNESCO-va Manifesta za školske knjižnice¹ koji ističe organizaciju aktivnosti koje potiču kulturnu i društvenu svijest i osjetljivost; dok Standard za školske knjižnice² među desetak osnovnih zadaća navodi i poticanje odgoja za demokraciju te razvijanje svijesti o vrijednostima zavičajne i nacionalne kulture, posebno jezika, umjetnosti i znanosti. Poznato je i da se djelatnost školske knjižnice ostvaruje kroz tri komponente: odgojno – obrazovnu, stručno knjižničnu te kulturnu i javnu djelatnost. Potonja nerijetko daje najviše slobode u pristupu zadanoj temi, što će biti razvidno i iz primjera knjižnice OŠ "Srdoči" koji slijede.

U spomenutoj knjižnici izuzetna pažnja u radu s učenicima posvećuje se upravo ovome aspektu knjižnične djelatnosti. U okviru knjižnice tako djeluje i Zavičajno – čakavska skupina koja, među svojim osnovnim cilje-

---

¹ UNESCO-v Manifest za školske knjižnice. Dostupno na: <http://www.nsk.hr/wp-content/uploads/2012/01/Unesco-ov-manifest-%C5%AoK.pdf> (8.7.2018.)

² Standard za školske knjižnice. Dostupno na: [https://www.hkdrustvo.hr/clanovi/alib/datoteke/file/novosti/Novi Standard za skolske knjiznice 2013 za javnu raspravu.pdf](https://www.hkdrustvo.hr/clanovi/alib/datoteke/file/novosti/Novi_Standard_za_skolske_knjiznice_2013_za_javnu_raspravu.pdf) (8.7.2018.)

vima ističe popularizaciju, poticanje i očuvanje čakavskog govora kastavskog i pripadajućeg mu srdočkog kraja, tradicije i narodne baštine, razvijanje sposobnosti komunikacije na lokalnom idiomu u korelaciji sa standardnim hrvatskim jezikom; okupljanje čakavaca – izvornih govornika, ali i onih koji vole i žele naučiti čakavski jezik te ga prihvatiti kao kulturno dobro kraja u kojem žive (čime se ostvaruje i interkulturalnost kao dio suvremenoga kastavskog identiteta) te stvaranje novih generacija koje govore, pišu, čitaju i njeguju izvorni zavičajni govor.

Prvi od načina kojim tijekom školske godine postižu navedeno je sudjelovanje na natjecanju u interpretativnom čitanju prozih književnih i neknjiževnih tekstova na čakavskom narječju “ČA čitalnica”. Ovaj autorski projekt Dragice Stanić, Karmen Šimetić i Dubravke Uroda osmišljen je i pokrenut 2016. povodom obilježavanja 150. godišnjice otvorenja Kastavske čitalnice. Prijavljeni natjecatelji raspoređeni su u tri kategorije: učenici 1.-4. razreda, učenici 5.-8. razreda te natjecatelji od 15 godina naviše. Među učenicima u obje kategorije redovito čita i šest-sedam srdočkih učenika (rodom uglavnom nečakavaca), a u kategoriji odraslih školska knjižničarka Nensi Čargonja Košuta; ujedno i mentorica svim srdočkim sudionicima.

Od 2015. godine OŠ “Srdoči” uključena je i u projekt “Grobničke jeseni” gdje učenici u listopadu posjećuju Grad Grobnik te u tamošnjem srednjovjekovnom kaštelu odrađuju jednodnevnu terensku nastavu u formi literarnih, povijesnih i likovnih radionica. Voditelji su predmetni nastavnici škole ili gosti predavači raznih profila. Literarnu radionicu uglavnom vodi i organizira školska knjižničarka, uz pomoć gostujućih čakavskih autorica.

Književni susret u Gradu Grobniku dosad je realiziran s Vlastom Juretić i Cvjetanom Zaharijom Linić, a radovi koji nastanu ondje kasnije se šalju na literarne natječaje diljem RH: “Čakavčići pul Ronjgi”, LiDraNo, Kanižajada, “Ča u versin, riči i pinelu...” itd.

Književni susreti sa čakavskim autorima nezaobilazan su dio školskoga kurikulumu i u prostoru knjižnice. Svake je godine planirano barem jedno, a nerijetko i dva gostovanja: prvo u Mjesecu hrvatske knjige, a drugo povodom obilježavanja Dana materinskoga jezika u veljači. Dosad su gostovale Đurđa Grujičić, Cvjetana Miletić, Vlasta Sušanjska Kapićeva, Jadranka Cetina i Brigita Čargonja, a po završetku susreta redovito su s učenicima održale i radionicu kreativnog pisanja na nekom čakavskom idiomu. Iz ovog modela nastao je i školski “Čakavski dan” kojim se tradicionalno zaključuje MHK, a na kojem (uz neku ciljanu skupinu učenika i članove Zavičajne skupine) obavezno sudjeluju svi prošlogodišnji nagrađeni “čakavčići” kojima tom prigodom bude uručena najnovija zbirka “Čakavčići pul Ronjgi” s prikladnim priznanjem.

Osim očuvanja čakavskog govora, velika se pažnja pridaje i tradicijskim običajima zavičaja i domovine. S tim se ciljem povodom Međunarodnog dana kulturne baštine i Europskog dana jezika u knjižnicu pozivaju predstavnici neke riječke nacionalne manjine (u rujnu 2017. gostovali su Makdonci) koji ukratko predstave svoj jezik, pismo, glazbu, hranu i običaje. U predbožićno vrijeme već nekoliko godina tradicionalno u goste dolaze i predstavnici srdočke Udruge “Mavrica”, radi realizacije “Božića po starinski”. Tada bude riječi o nekadašnjim lokalnim običajima i načinu pripreme

za Božić, a učenici izrade i tradicionalne ukrase te okite smreku koju Udruuga donira knjižnici. “Božić” se razvio u “Advent u knjižnici”, gdje, između ostaloga, učenici uče i o hrvatskim tradicijskim (pred)božićnim običajima.

U drugome polugodištu u knjižnici gostuju predstavnici Udruge “Srdočke maškare”. Oni okupljenim učenicima govore o tradiciji lokalnog maškaranja, a zajedno ukrase i tradicionalni “maj” (drvo bambusa) koji predvodi maškaranu povorku naseljem.

U godišnjem planu obilježavanja važnijih datuma redovito su i Međunarodni dan pismenosti te Dani hrvatskoga jezika prigodom kojih se organiziraju prikladne radionice pisanja glagoljice, kvizovi iz poznavanja povijesti hrvatskog jezika itd.

***

Navedene aktivnosti predstavljaju samo dio mogućnosti školske knjižnice. Knjižnica OŠ “Srdoči” nastavit će s provedbom istih i ubuduće.

Mrežni izvori

UNESCO-v Manifest za školske knjižnice. Dostupno na:

<http://www.nsk.hr/wp-content/uploads/2012/01/Unesco-ov-manifest-%C5%A0K.pdf> (8.7.2018.)

Standard za školske knjižnice. Dostupno na:

[https://www.hkdrustvo.hr/clanovi/alib/datoteke/file/novosti/Novi Standard za skolske knjiznice 2013 za javnu raspravu.pdf](https://www.hkdrustvo.hr/clanovi/alib/datoteke/file/novosti/Novi%20Standard%20za%20skolske%20knjiznice%202013%20za%20javnu%20raspravu.pdf) (8.7.2018.)

Sl. 1. Srdočki učenici u obilasku Etnografskog muzeja u Gradu Grobniku pod vodstvom Vlaste Juretić. (2016.)

Sl. 2. Predstavnice makedonske nacionalne manjine u OŠ "Srdoči" povodom obilježavanja Međunarodnog dana kulturne baštine i Europskog dana jezika 2017.

Sl. 3. Ukrašavanje tradicionalne smreke na "Božiću po starinski 2017."

Sl. 4. "Srdočeve maškare" objašnjavaju učenicima svoju putanju obilaska naselja Srdoči na završetku Mesopusta.

